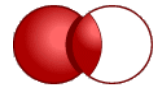

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU BUDŽETA-PRORAČUNA U FBiH
SARAJEVO**

Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: ++ 387 (0) 33 221 623, Fax: 716 400, www. saifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, saifbih@saifbih.ba

UR: 015-1, 021-1/04

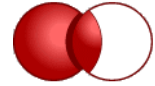
**IZVJEŠTAJ
O REVIZIJI FINANSIJSKIH ZVJEŠTAJA
NA DAN 31.12.2003. GODINE**

**FEDERALNI ZAVOD ZA MIROVINSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE
FEDERALNI ZAVOD ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE**

Sarajevo, maj 2004. godine

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU BUDŽETA-PRORAČUNA U FBiH
SARAJEVO**

Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: ++ 387 (0) 33 221 623, Fax: 716 400, www. saifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, saifbih@saifbih.ba

**MENADŽMENTU
FEDRALNOG ZAVODA ZA MIROVINSKO/
PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE MOSTAR**

NEOVISNO MIŠLJENJE REVIZORA

1. Obavili smo reviziju finansijskih izvještaja Federalnog zavoda za mirovinsko/penzijsko i invalidsko osiguranje na dan 31.12.2003. godine, izkazanu na stranicama od 1- 14. Za ove finansijske izvještaje odgovoran je menadžment Federalnog zavoda za mirovinsko/penzijsko i invalidsko osiguranje. Naša odgovornost svodi se na izražavanje mišljenja o tim finansijskim izvještajima na temelju provedene revizije.
2. Reviziju smo obavili, na osnovu ovlaštenja u skladu sa Zakonom o reviziji («Sl.novine FBiH», br. 48/99), i sa INTOSAI međunarodnim revizijskim standardima. Ovi standardi zahtijevaju planiranje i obavljanje revizije, tako da revizija pruži razumno uvjerenje o tome ima li u finansijskim izvještajima značajnih pogrešaka kao i da li su finansijske transakcije izvršene u skladu sa zakonskim propisima. Revizija je uključila ispitivanje, testiranje i prikupljanje dokaza koji podkrepljuju iznose i objave u finansijskim izvještajima. Revizija je također obuhvatila ocjenu primjenjenih računovodstvenih načela i vrednovanje sveukupne prezentacije finansijskih izvještaja. Vjerujemo da je provedena revizija pouzdan osnov za izražavanje našeg mišljenja.
3. Obavljenom revizijom finansijskih izvještaja utvrđeno je slijedeće:
  - Upravljanje i rukovođenje Federalnim zavodom za mirovinsko/penzijsko i invalidsko osiguranje u 2003. godini se odvijalo suprotno važećim zakonskim propisima. Vlada FBiH nije obezbijedila ni u 2003. godini provođenje postupaka trajnih imenovanja članova Upravnog odbora i rukovodstva Federalnog zavoda za mirovinsko/penzijsko i invalidsko osiguranje. Rezultat ovakvog upravljanja i rukovođenja je poslovanje Federalnog zavoda bez usvojenog Finansijskog plana sve do druge polovine 2003. godine, neusvojene organizacije u skladu sa Zakonom o organizaciji penzijskog i invalidskog osiguranja, nedonošenje općih akata Federalnog zavoda pa se radilo sa aktima bivših nosioca osiguranja koji su neujednačeni, a menadžment nije poduzeo radnje kako bi se prevazišla neujednačenost u plaćama i naknadama.

Menadžment nije poduzimao dovoljno aktivnosti na uspostavi jedinstvene baze podataka unutar Federalnog zavoda. ERC «ZIPO» nije integrisan u Federalni zavod, pa su problemi dostupnosti podataka na cijelom području Federalnog zavoda i dalje prisutni, a rezultat ovoga je neažurno rješavanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, veći rizici i veći troškovi za Federalni zavod,

- Nisu poduzete adekvatne mjere na uspostavi i funkcionisanju efikasnih internih kontrola nad radom filijala, posebno u dijelu rješavanja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, gdje se i ostvaruje pravo na penziju,
- Netransparentan odabir dobavljača za nabavke roba i usluga, u skladu sa Uredbom o nabavci roba, uslugama i ustupanju radova.

4. Po našem mišljenju, zbog naprijed navedenih učinaka, finansijski izvještaji ne daju istinit i fer pregled o finansijskom stanju vanbudžetskog korisnika Federalnog zavoda za mirovinsko/penzijsko i invalidsko osiguranje na dan 31.12.2003. godine.

Zamjenik generalnog revizora

Generalni revizor

Branko Kolobarić, dipl.oec.

---

mr.sc. Ibrahim Okanović, dipl. oec.

IZVJEŠTAJ

o obavljenoj reviziji finansijskih izvještaja

FEDERALNOG ZAVODA ZA MIROVINSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE

FEDERALNOG ZAVODA ZA PENZIJSKO I INVALIDSKO OSIGURANJE

na dan 31.12.2003. godine

1. UVOD

Federalni zavod za mirovinsko/penzijsko i invalidsko osiguranje (u daljem tekstu: Federalni zavod) je vanbudžetski korisnik koji je nastao spajanjem ranijih nosioca osiguranja DF PIO BiH i Zavoda MIO Mostar u skladu sa Zakonom o organizaciji penzijskog i invalidskog osiguranja. Federalni zavod obavlja sve poslove iz penzijskog i invalidskog osiguranja u skladu sa Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju, prikuplja doprinose za penzijsko i invalidsko osiguranje i isplaćuje penzije, provodi postupak za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, posluje sredstvima i imovinom Federelnog zavoda i obavlja druge poslove u skladu sa ovim Zakonom.

U 2003. godini u sklopu Federalnog zavoda integrisan je Institut za ocjenu radne sposobnosti, sa zaposlenim i imovinom Instituta u skladu sa Zakonom o organizaciji penzijskog i invalidskog osiguranja.

Na dan 31.12.2003. godine u Federalnom zavodu je bilo zaposleno 934 radnika, a podrazumjeva broj zaposlenih u sjedištu Federalnog zavoda u Mostaru, odnosno Sarajevu, u filijalama/podružnicama na nivou kantona i ispostavama/poslovnica na nivou općina.

Sjedište Federalnog zavoda je u Mostaru, Ulica Dubrovačka bb.

2. CILJ REVIZIJE

Cilj revizije finansijskih izvještaja je da se utvrdi:

- **da li su preduzete sve mjere za osiguranje ubiranja i čuvanja javnih prihoda i da se utvrdi da li se vanbudžetski korisnik pridržava zakona, instrukcija i uputa koje se na njega odnose;**
- **da li se korištenje vanbudžetskih sredstava vrši u skladu sa propisima i za svrhe koje su utvrđene tim propisima;**
- **da li sistem internih kontrola funkcioniše odnosno da li je postavljen tako da sprečava i otkriva značajno pogrešno prikazivanje u finansijskim izvještajima;**
- **da li su finansijski izvještaji sastavljena u skladu sa zakonskom regulativom;**
- **da li godišnji obračuni odražavaju tačan i istinit prikaz poslovanja na kraju godine;**
- **kao i da se daju preporuke za dalji rad sa posebnim naglaskom na što efikasniju i ekonomičniju zaštitu imovine i trošenje sredstava te stvaranje podloge za uvođenje, primjenu i što efikasniji rad interne kontrole.**

3. MENADŽMENT I PRETHODNA REVIZIJA

U izvještaju o izvršenoj reviziji finansijskih izvještaja Federalnog zavoda za 2002. godinu, date su preporuke menadžmentu za otklanjanje nepravilnosti u radu kao i preporuke za dalji rad u cilju zaštite imovine i trošenja vanbudžetskih sredstava.

Napominjemo da je revizija finansijskih izvještaja Federalnog zavoda za 2002. godinu izvršena krajem 2003. godine, tako da preporuke date u Izvještaju za 2002. godinu nisu mogle biti ispoštovane u 2003. godini, jer je godina bila na isteku. Izvještaj o izvršenoj reviziji za 2002. godinu do momenta završetka Izvještaja za 2003. godinu nije razmatran na sjednici Upravnog odbora Federalnog zavoda.

4. NALAZI I PREPORUKE

U toku revizije Federalnog zavoda primjenjene su procedure na temelju uzorka (FBiH Standard revizije 230, 320, 520 i 530) i dokazni testovi u različitim procentima uzorka ovisno od nivoa značajnosti bilansnih pozicija.

4.1. Organizacija i funkcionisanje Federalnog zavoda

Federalni zavod je otpočeo sa radom 01.01.2002. godine, a nastao je spajanjem ranijih nositelja osiguranja DF PIO BiH i Zavoda MIO Mostar. Zakonom o organizaciji penzijskog i invalidskog osiguranja regulisano je da imovinu zatečenih nosioca osiguranja koju čine stvari, prava, novac i ostala pokretna i nepokretna imovina sa kojom su raspolagali zatečeni nosioci osiguranja kao i zaposlene, preuzima Federalni zavod.

U toku revizije Federalnog zavoda za 2003. godinu utvrđeno je slijedeće:

- Vlada FBiH nije donijela Program finasijske konsolidacije zatečenih nosioca osiguranja u skladu sa članom 17. Zakona o organizaciji penzijskog i invalidskog osiguranja,
- organizacija Federalnog zavoda nije izvršena u skladu sa Zakonom o organizaciji penzijskog i invalidskog osiguranja, a što podrazumjeva obavljanje pravnih, gospodarstvenih, administrativnih i drugih poslova kako u Središnjoj administrativnoj službi u sjedištu Federalnog zavoda, tako i u administrativnim službama u sjedištu kantona.
- opšta akta Federalnog zavoda do 31.12.2003. godine nisu usvojena, tako da su se i u 2003. godini primjenjivala opšta akta zatečenih nosioca osiguranja, iako je Zakonom o organizaciji penzijskog i invalidskog osiguranja, predviđeno donošenje privremenih opštih akata, sa napomenom da su opšta akta ranijih nosioca osiguranja neujednačena u dijelu organizacije poslovanja i vrednovanja rada zaposlenih (obračun plaća i naknada zaposlenih).
- Elektroračunski centar zdravstva i penzijskog osiguranja («ERC ZIPO») nije integrisan u Federalni zavod.

Aktivnosti koje su urađene u skladu sa Zakonom o organizaciji penzijskog i invalidskog osiguranja su:

- izvršena je registracija Federalnog zavoda na sudu u Mostaru,
- organizovana je Glavna knjiga Federalnog zavoda u sjedištu Zavoda,
- izjednačene su penzije oba nosioca osiguranja,
- prezentiran je novi sistem prema korisnicima (izmjenjeni nazivi nosioca na svim izvještajima), s napomenom da je unutrašnja organizacija Federalnog zavoda ostala nepromjenjena,
- Institut za ocjenu radne sposobnosti je integrisan u Federalni zavod,
- donesen je Statut Federalnog zavoda u avgustu 2003. godine, čija je procedura donošenja trajala devetnaest mjeseci.

Nakon donošenja Statuta Federalnog zavoda pristupilo se aktivnostima izrade opštih akata, koje nisu okončane.

Organizacija Federalnog zavoda se ne provodi u skladu sa Zakonom o organizaciji penzijskog i invalidskog osiguranja, imajući u vidu da je ovakva organizacija trebala biti uspostavljena još 2001. godine. S obzirom da se u Federalnom zavodu primjenjuju opšta akta bivših nosioca osiguranja, čija je primjena neujednačena, smatramo da menadžment Federalnog zavoda kao i Vlada FBiH nisu poduzeli efikasne mjere u cilju uspostave jedinstvenog Federalnog zavoda, pa preporučujemo da se menadžment Federalnog zavoda više angažuje kako bi organizacija Federalnog zavoda bila provedena u skladu sa Zakonom.

4.2. Upravljanje, rukovođenje i nadzor u Federalnom zavodu

Vlada FBiH je 22.08.2002. godine (prema Zapisniku sa sjednice Vlade FBiH br.03-02-1120/2002), preuzela privremeno ulogu Upravnog odbora Federalnog zavoda, do imenovanja novog Upravnog odbora i ujedno imenovala novog privremenog direktora i zamjenika privremenog direktora Federalnog zavoda. Ovu ulogu, Vlada FBiH je obavljala i u 2003. godini sve do 05.06.2003. godine, kada je Rješenjem broj 199/03 privremeno imenovala predsjedavajućeg i članove Upravnog odbora Federalnog zavoda. U sastavu privremenog Upravnog odbora se nalazi 9 (devet) članova i to 8 (osam) predstavnika kantona i 1 (jedan) predstavnik Udruženja penzionera. Prema Zakonu o organizaciji penzijskog i invalidskog osiguranja Upravni odbor treba da broji 11 članova od toga 10 članova predstavnika kantona i jedan član predstavnik Udruženja penzionera, što znači da nije izvršeno imenovanje dva člana Upravnog odbora iz Hercegovačko-neretvanskog kantona i Srednje-bosanskog kantona.

Iako su Ombudsmeni FBiH obavijestili Vladu FBiH da u 2002. godini nije provela postupak imenovanja članova Upravnog odbora i rukovodstva Federalnog zavoda u skladu sa Zakonom, utvrđeno je da ni u 2003. godini, Vlada FBiH nije postupila u skladu sa Zakonom, odnosno nije provela postupak trajnih imenovanja članova Upravnog odbora, direktora i zamjenika direktora Federalnog zavoda. Naime, Zakonom je propisano da imenovanje privremenog Upravnog odbora može trajati dva mjeseca, međutim utvrđeno je da privremeni Upravni odbor nastavlja sa radom u istom sazivu sve do kraja 2003. godine i donosi odluke (u momentu obavljanja revizije za 2003. godinu ovaj privremni Upravni odbor i dalje upravlja Federalnim zavodom).

Privremeni Upravni odbor je donio Odluku br:UO-48/03 od 15.09.2003. godine o prestanku radnog odnosa sa 01.10.2003. godine bivšeg direktora Federalnog zavoda kao i Odluku o prestanku radnog odnosa bivšeg zamjenika direktora Federalnog zavoda (Odluka br:UO-5.5/2003 od 12.06.2003. godine), pozivajući se na član 6. Zakona o organizaciji penzijskog i invalidskog osiguranja, iako je ovim članom regulisano da Upravni odbor vrši imenovanje i razrješenje direktora i zamjenika direktora Središnje i kantonalnih službi, a članom 11. istog Zakona je regulisano da Vlada FBiH imenuje i razrješava direktora i zamjenika direktora Federalnog zavoda, što znači nije ispoštovana procedura o prestanku radnog odnosa rukovodioca Federalnog zavoda.

U toku revizije smo utvrdili da, iako je Statutom Federalnog zavoda regulisano da rukovodioc može odobravati nabavke do 10.000 KM, nisu jasno razgraničena ovlaštenja između Upravnog odbora i rukovodioca u dijelu potpisivanja ugovora i donošenja odluka sa ili bez odobrenja Upravnog odbora, **pa preporučujemo da se ova ovlaštenja jasno razgraniče.**

U 2003. godini Federalnim zavodom su rukovodili privremni direktor i zamjenik privremenog direktora. Utvrđeno je da je 16.10.2003. godine raspisan konkurs za izbor i imenovanje direktora i zamjenika direktora Federalnog zavoda, kao i članova Nadzornog odbora, ali imenovanja nisu izvršena.

Poslovi Nadzornog odbora su regulisani Zakonom o organizaciji penzijskog i invalidskog osiguranja i Statutom Federalnog zavoda. Uvidom u Izvještaj Nadzornog odbora, kao i Izvještaj Nadzornog odbora koje je podneseno Parlamentu FBiH konstatujemo da njegove kompetencije nisu decidno regulisane i da iste trebaju biti jasno defenisanе kako bi Nadzorni odbor mogao efikasno obavljati funkciju nadzora nad radom Federalnog zavoda.

Mandat Nadzornog odbora Federalnog zavoda je istekao 18.10.2003. godine, ali je utvrđeno da je Nadzorni odbor nastavio sa radom i poslije ovog datuma.

Smatramo da ovakav način upravljanja i rukovođenja otežava rad na uspostavi jedinstvenog Federalnog zavoda u skladu sa Zakonom o organizaciji penzijskog i invalidskog osiguranja i istovremeno predstavlja direktno kršenje odredbi i načela Zakona o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima FBiH.

4.3. Decentralizacija Federalnog zavoda

Prema Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta bivšeg nosioca osiguranja DF PIO BiH, uređeno je da se provođenje prava iz Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju obavlja preko Biroa direktora, Direkcije Fonda, filijala sa sjedištem u Bihaću, Goraždu, Mostaru, Sarajevu, Travniku, Tuzli i Zenici i poslovnica Fonda sa sjedištem u općinama. Kod bivšeg nosioca osiguranja Zavoda MIO Mostar, provođenje prava se obavlja takođe u skladu sa Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji, preko Središnje službe u kojoj je obrazovan Ured direktora i sektori, područnih službi sa sjedištem u kantonima, unutar kojih se organizuje općinska služba - ispostava sa sjedištem u općini.

Uvidom u rad organizacionih jedinica, utvrđeno je da se procedure ostvarivanja prava iz Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju provode u skladu sa unutrašnjom organizacijom bivših nosioca osiguranja. Iako se postupci rada razlikuju u organizacijskom smislu imaju isti cilj, a to je ostvarivanje prava osiguranika u skladu sa Zakonom. Uvidom u rad filijala/podružnica odnosno poslovnica/ispostava, utvrdili smo da su Središnji uredi oba nosioca osiguranja sačinjavali uputstva i instrukcije koje su se dostavljale organizacionim jedinicama u cilju pravilnog tumačenja i pojašnjenja odredaba Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, kao i odgovori na upite iz pojedinih organizacionih jedinica, ali se nismo mogli uvjeriti da je kontrola pravilno postavljena i da je vršena u dovoljnoj mjeri. Zapisnici o izvršenoj kontroli filijala nisu nam dali na uvid iz kojih bi se vidjelo šta je bio predmet kontrole, šta je utvrđeno i kakve se mjere predlažu. Na osnovu ovih zapisnika menadžment je trebao prepoznati rizik i shodno tome uspostaviti takve kontrole koje bi omogućile da vlada tim rizikom.

S obzirom da se ostvarivanje prava vrši u filijalama (DF PIO BiH) odnosno Područnoj službi u Mostaru (Zavod MIO Mostar), što znači ne na jednom mjestu, pa je za menadžment Federalnog zavoda izuzetno važno da uspostavi kontrolu kako bi se u svakom momentu uvjerio u ispravnost postupaka ostvarivanja prava u filijalama odnosno Područnoj službi u skladu sa zakonskim propisima i procedurama koje je propisao Federalni zavod u ovoj oblasti.

Imajući u vidu da ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja (penzije) predstavljaju najveći trošak Federalnog zavoda, a da se ostvarivanje prava vrši decentralizovano po filijalama odnosno Područnoj službi predlaže se menadžmentu da uspostavi takav sistem internih kontrola koje će biti efikasne za sprečavanje propusta, grešaka kao i zaštite imovine.

4.4. Upravljanje finansijskim sredstvima

Cilj revizije upravljanja finansijskim sredstvima bio je da se utvrdi da li je donošenje Finansijskog plana bilo u skladu sa Zakonom i da li se ubiranje prihoda vrši na transparentan način. U izvršenju Finansijskog plana, cilj revizije je bio provjera načina namjenskog trošenja sredstava u skladu sa zakonskim propisima i opštim aktima Federalnog zavoda. Poseban osvrt je bio provjera da li je sistem internih kontrola u Federalnom zavodu postavljen na adekvatan način kako bi se obezbijedila maksimalna zaštita imovine Federalnog zavoda.

4.4.1. Donošenje finansijskog plana

U decembru 2002. godine Federalni zavod je sačinio Nacrt Finansijskog plana za 2003. godinu, koji je dostavljen Federalnom ministarstvu finansija na razmatranje i daljnju proceduru u skladu sa Zakonom o proračunima/budžetima FBiH. Tim za reviziju je konstatovao da ni u 2003. godini nije ispoštovana procedura donošenja Finansijskog plana Federalnog zavoda, od strane Federalnog ministra finansija, Vlade FBiH i Parlamenta FBiH u skladu sa Zakonom o proračunima/budžetima u FBiH, **na što revizorski tim ukazuje već treću godinu.** Nacrt Finansijskog plana se počeo primjenjivati sa 01.01.2003. godine iako ga nije usvojio ni Upravni odbor Federalnog zavoda, jer je Vlada FBiH bila u ulozi privremenog Upravnog odbora do 05.06.2003. godine, kada je privremeno imenovala Upravni odbor Federalnog zavoda. Nakon

imenovanja privremenog Upravnog odbora Federalnog zavoda od strane Vlade FBiH Finansijski plan je usvojen na sjednici Upravnog odbora održanoj dana 12.06.2003. godine (Zaključak br. UO-3/2003).

Polazne osnove za donošenje Finansijskog plana Federalnog zavoda za 2003. godinu su temeljene na Makroekonomskoj viziji razvoja Federacije BiH, u kojoj su dati strateški ciljevi i globalne aktivnosti, koje je utvrdila Vlada FBiH. Osnovni elementi donošenja Finansijskog plana Federalnog zavoda, bazirani na osnovnim makroekonomskim pokazateljima razvoja FBiH, bili su porast prosječne stope rasta zaposlenosti, kao i prosječnih plaća u FBiH koje će omogućiti porast iznosa ukupnih doprinosa zaposlenih u FBiH.

Federalni zavod je sačinio i dostavio Prijedlog Izmjena i dopuna Finansijskog plana za 2003. godinu na usvajanje Privremenom Upravnom odboru. Ovim Izmjenama izvršena je samo preraspodjela sredstava sa jedne pozicije na drugu, što znači da nije došlo do povećanja odnosno smanjenja planom predviđenih sredstava.

4.4.2. Izvršenje finansijskog plana

Pregled planiranih i ostvarenih prihoda i rashoda u 2003. godini

O P I S	Planirano za 2003. godinu	Ostvareno za 2003. godinu	Index (3:2)	Struktura
1	2	3	4	5
PRIHODI I PRIMICI				
a) Prihodi od doprinosa	715,530.900	730,844.690	102,14	99,76
b) Neporeuzni prihodi	920.000	1.731.889	188,25	0,24
c) Potpore (grantovi)	113,404.836	-	-	-
UKUPNO PRIHODI	829,855.736	732,576.579	88,28	100,00
RASHODI I IZDACI				
a) Plaće i naknade	16,979.577	16,672.664	98,19	2,36
b) Doprinosi poslodavca	1,513.700	1,516.448	100,18	0,21
c) Izdaci za materijal i usluge	14,619.859	10,658.539	72,90	1,51
d) Tekući grantovi	795,462.600	678,770.751	85,33	95,89
e) Kapitalni izdaci	1,280.000	227.990	17,81	0,03
UKUPNO RASHODI	829,855.736	707,846.392	85,30	100,00

a) Prihodi

Finansiranje penzijskog i invalidskog osiguranja u 2003. godini se vršilo isključivo iz doprinosa i to u procentu od 99,76% ukupno ostvarenih prihoda. U toku revizije izvršena je provjera da li se prihodi Federalnog zavoda ubiru u skladu sa zakonskim propisima, da li menadžment sa adekvatno postavljenim mjerama interne kontrole, utiče na naplatu doprinosa u skladu sa zakonskim propisima, te provjera depozitnih računa na koje se prikupljaju sredstva po osnovu doprinosa. Kontrola obračuna i naplate doprinosa kod korisnika od strane Federalnog zavoda se obavlja uvidom u broj i status zaposlenih kod korisnika, zatim usaglašavanje podataka sa matičnom evidencijom, provjera podataka na platnoj listi sa evidencijom u Federalnom zavodu, te uvidom u naloge za isplatu plaća i uplate doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje. U cilju bolje naplate doprinosa korisniku je data mogućnost izmirivanja obaveza po osnovu doprinosa u ratama, iako je to u suprotnosti sa Zakonom o doprinosima. Problem naplate doprinosa

nastaje onda kada se isplata plaća vrši na blagajni (u gotovini), jer se u tom slučaju dešava da korisnici ne uplaćuju doprinose. Kod ovakvog načina isplate plaća ne može se izvršiti kontrola da li su doprinosi uplaćeni ili ne.

Ovakav način kontrole obračuna i naplate doprinosa u sadašnjim uslovima gubi značaj, imajući u vidu da je prema zakonu, Porezna uprava ovlaštena da vrši kontrolu obračuna i uplate doprinosa. Iako je i do sada postojala saradnja sa Poreznom upravom, predlažemo da se ubuduće postigne još veća saradnja kroz obezbjeđenje podataka Poreznoj upravi prilikom obavljanja kontrole obveznika uplate doprinosa.

Tim za reviziju je izvršio uvid u stanja depozitnih računa na koje se prikupljaju sredstva po osnovu doprinosa, konstatujući da se ovi računi od 01.01.2003. godine i knjigovodstveno evidentiraju. Takođe je utvrđeno da se ubiranje prihoda vršilo u skladu sa Zakonom, kojim se obezbjeđuje transparentan način prikupljanja sredstava na depozitne račune, s napomenom da se istog dana vrši pražnjenje sredstava sa depozitnih na transakcijske račune Federalnog zavoda. Na ostvarenje prihoda uticao je povoljan priliv sredstava koji je mjesečno iznosio 65,3 miliona KM i rezultat je porasta prosječnih plaća u FBiH, poboljšanja finansijske discipline u izvršavanju obaveza obveznika uplate doprinosa, kontrole od strane Federalnog zavoda i saradnje sa organima Porezne uprave i Finansijske policije.

Povrat više uplaćenih doprinosa i pogrešno uplaćenih doprinosa se obavlja po utvrđenoj proceduri. Federalni zavod nakon uvida u priloženu dokumentaciju i izvod banke, izvrši povrat koji se u knjigovodstvu evidentira kao storno knjiženje prihoda po osnovu uplate doprinosa.

U dijelu prihoda koji se odnose na vlastite prihode, najveću stavku predstavljaju prihodi po osnovu izdavanja potvrda i uvjerenja o penzijskom stažu u iznosu od 806.713 KM. Cilj revizije ostvarivanja vlastitih prihoda je bio da se utvrdi kako se primjenjuje Cjenovnik usluga za izdavanje potvrda i uvjerenja. Zbog nejedinstvene baze podataka osiguranici koji traže uvjerenje o penzijskom stažu su prisiljeni da traže podatke iz dvije baze podataka i pri tom plaćaju uslugu listanja dva uvjerenja iz ove dvije baze. Smatramo da se treba preispitati ovaj sistem plaćanja usluga po osnovu izdavanja uvjerenja do formiranja jedne baze podataka na nivou Federalnog zavoda.

Finansijskim planom za 2003. godinu planirano je da se obezbijede sredstva iz Federalnog Budžeta u iznosu od 10,000.000 KM kao i sredstva iz drugih izvora u iznosu od 103,404.836 KM za pokriće doprinosa zdravstvenog osiguranja penzionera.

S obzirom da sredstva kako iz Federalnog budžeta tako i iz drugih izvora nisu doznačena Federalnom zavodu u 2003. godini, smatramo da su ista trebala biti obuhvaćena Izmjenama i dopunama Finansijskog plana, prvenstveno kad se ima u vidu da je Rebalans Plana donesen krajem godine i da je postojalo saznanje da do realizacije potpore neće doći. Takođe smatramo da se prilikom planiranja sredstava kako iz Federalnog budžeta tako i iz drugih izvora, trebalo voditi računa da li postoje realne mogućnosti kao i sigurni dokazi da će sredstva u budžetu kao i u drugim izvorima biti planirana i obezbjeđena.

b) Rashodi

Bruto plaće i naknade zaposlenim iznose 16,672.664 KM. Obračun i isplata plaća u 2003. godini se vršila za prosječno 929 zaposlenih, čija prosječna plaća iznosi 796 KM. Obračun i isplata plaća se vršila u skladu sa opštim aktima zatečenih nosioca osiguranja, a koja su neujednačena.

Imajući u vidu neravnopravan položaj zaposlenih bivših nosioca osiguranja u Federalnom zavodu u pogledu plaća, Tim za reviziju smatra da je menadžment trebao obezbijediti privremeno rješenje, kojim bi se prevazišao neujednačen obračun i isplata plaća zaposlenih, jer je to i Zakonom o organizaciji penzijskog i invalidskog osiguranja omogućeno.

Kako se jedinstvena opća akta u Federalnom zavodu još uvijek nisu počela primjenjivati smatramo da menadžment treba zauzeti odlučan stav i ubrzati donošenje i primjenu istih.

U toku revizije utvrđeno je da je u 2003. godini izvršen prijem zaposlenih i to 5 zaposlenih na neodređeno vrijeme i 7 zaposlenih na određeno vrijeme. Od primljenih 7 zaposlenih na određeno vrijeme, 4 zaposlena su

primljena u svojstvu pripravnika po proceduri predviđenoj Zakonom o radu, a za ostale zaposlene (5 na neodređeno vrijeme i 3 na određeno vrijeme) nije raspisan konkurs odnosno oglas u javnim glasilima, što znači da nije ispoštovana procedura prijema radnika u skladu sa Zakonom o radu.

Prilikom prijema zaposlenih u radni odnos neophodna je dosljedna primjena Zakona koji reguliše ovu oblast, a za čije provođenje je odgovoran menadžment Federalnog zavoda.

Na osnovu Odluke privremenog direktora (Odluka br. 01-123-1/04), temeljene na Zaključku Upravnog odbora o preraspodjeli sredstava utvrđenih Finansijskim planom sa pozicije jubilarnih nagrada na poziciju bruto plaća, izvršena je isplata razlike plaća linearno svim zaposlenim Federalnog zavoda za period I-XII/2003. godine. Isplata je izvršena za postignute rezultate u radu u visini 4,68% prosječne mjesečne plaće Federalnog zavoda, što ukupno bruto iznosi 665.408 KM.

Preporučujemo da se isplate zaposlenim za postignute rezultate rada koriguju u toku godine i to pojedinačno prema ostvarenim rezultatima rada a ne svim zaposlenim u skladu sa opštim aktima koji su na snazi, a na osnovu prijedloga neposrednog rukovodioca u okviru organizacionog dijela kojim rukovodi.

Izdaci za materijal i usluge su ostvareni u iznosu od 10,658.939 KM, što u odnosu na Plan predstavlja smanjenje za 27%. U okviru ovih izdataka najveće stavke predstavljaju izdaci za komunalne usluge u iznosu od 6,293.017 KM u koje spadaju PTT troškovi mobilne i fiksne telefonije i prenos podataka telefonom unutar Federalnog zavoda, ugovorene usluge u iznosu od 1,899.494 KM koje se najvećim dijelom odnose na ugovorene usluge sa poštom za isplatu penzija te ugovorene usluge održavanja opreme Federalnog zavoda, izdaci osiguranja i bankarskih usluga u iznosu od 770.056 KM, izdaci za nabavku materijala u iznosu od 674.343 KM i izdaci za električnu energiju u iznosu od 480.456 KM.

Revizijom smo utvrdili da su u Federalnom zavodu na početku 2003. godine, a na osnovu Zaključka Upravnog odbora, prikupljene ponude za nabavku kancelarijskog i potrošnog materijala, dok za nabavku goriva, održavanje vozila i usluge objavljivanja oglasa u «Dnevnom listu» se nisu prikupljale ponude nego su se zaključivali pojedinačni ugovori. Nakon zaključivanja osnovnog ugovora za objavljivanje oglasa u «Dnevno listu» (ugovor br. FZ-1-UD-1-1-1335/02) nastavilo se sa zaključivanjem aneksa ugovora svaka tri mjeseca za objavljivanje oglasa u «Dnevnom listu» o štampanju dužnika uplate doprinosa penzijskog i invalidskog osiguranja i druge podatke i tekstove vezane za Federalni zavod. Ovakvim načinom zaključivanja ugovora nije ispoštovana Uredba o nabavci roba, uslugama i ustupanju radova, **pa preporučujemo Federalnom zavodu dosljednu primjenu Uredbe o nabavci roba, uslugama i ustupanju radova, kako bi se odabir izvršio na transparentan način i izabrao najpovoljniji ponudjač.**

Tekući grantovi iznose 678,770.751 KM a odnose se na: neto penzijska primanja 675.929.040 KM, doprinos za zdravstveno osiguranje penzionera u iznosu od 2,798.711 KM, grantovi neprofitnim organizacijama u iznosu od 40.800 KM i grantovi pojedincima u iznosu od 2.200 KM. Obračun i akontativna uplata doprinosa za zdravstveno osiguranje penzionera je otpočela sa 01.09.2003. godine u skladu sa Zaključkom Vlade FBiH br. 487/2003, kojim je regulisano da Federalni zavod ubuduće plaća doprinose za zdravstveno osiguranje penzionera redovno, uz isplatu penzija po stopi od 1,2% na neto penzijska primanja.

Federalni zavod je u 2003. godini, iz ostvarenih prihoda od doprinosa, isplatio osam penzija uz obračun po koeficijentu od 1,00 i četiri penzije po koeficijentu 1,06% u skladu sa Zaključkom Upravnog odbora o utvrđivanju koeficijenta za isplatu penzije za tekući mjesec.

Ukupna neto penzijska primanja, doprinos za zdravstvenu zaštitu penzionera, troškovi distribucije penzija (bruto penzijska primanja) čine 96,68% ukupnih tekućih rashoda i izdataka i predstavljaju najveći izdatak Federalnog zavoda.

Cilj revizije nije bio usmjeren na ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, nego procjena rada internih kontrola koje je menadžment uspostavio u cilju praćenja ostvarivanja prava u skladu sa Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju i Uredbom o povoljnijim uslovima za sticanje prava na starosnu penziju vojnih osiguranika Vojske FBiH.

Ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja propisano je Zakonom o penzijakom i invalidskom osiguranju i drugim podzakonskim aktima. U Federalnom zavodu propisane su procedure koje se moraju ispoštovati od podnošenja zahtjeva do izdavanja konačnog rješenja. Revizijom je utvrđeno da postoje interne procedure i organizacijski ustrojena kontrola ostvarivanja prava, ali je isto tako utvrđeno da interne kontrole ne funkcionišu u dovoljnoj mjeri, menadžment nije poduzeo adekvatne mjere u cilju identifikovanja rizika (unutrašnjih i vanjskih) kao i uspostavu kontrole nad tim rizicima.

Tokom revizije utvrdili smo da je Federalnom zavodu upućen zahtjev Kantonalnog tužiteljstva o dostavljanju informacije za 24 penzionera po Uredbi o povoljnijim uslovima za sticanje prava na starosnu penziju, iako nisu imali status vojnih osiguranika Vojske FBiH, kao i o zahtjevu Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje za određivanje dijela srazmjene penzije, a u vezi primjene Sporazuma o osiguranju između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske, jer je utvrđeno da su pojedini osiguranici ostvarili pravo na penziju u Republici Hrvatskoj na osnovu falsificiranih dokumenata. Zbog nezakonitosti ostvarivanja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja Federalni zavod je pokrenuo postupak provjere falsificiranih dokumenata o radnom stažu putem Ministarstva unutrašnjih poslova kako bi se nezakonitosti provjerile i utvrdile. Federalni zavod je nakon što je utvrdio provjeru podataka za 12 penzionera koji su penziju primali u Republici Hrvatskoj, izdao negativno rješenje i obavijestio Hrvatski zavod da 12 penzionera do sada ne ispunjava uslove za penziju. Kantonalno tužiteljstvo je pokrenulo istragu koja se odnosi na 24 osobe koje su stekle pravo na starosnu penziju na osnovu Uredbe, međutim za 24 osobe koje su stekle pravo na starosnu penziju po Uredbi, od odgovornih osoba nismo dobili zvanično šta je urađeno i poduzeto po zahtjevu kantonalnog tužilaštva u Sarajevu, **pa preporučujemo da se za ove penzionere izvrši uvid u dokumentaciju i izvršiti Kantonalno tužilaštvo o svim tačkama koje su navedene u Zahtjevu.**

Na osnovu prethodno navedenog proizilazi da se za nepravilnosti i nezakonitosti urađene u Federalnom zavodu saznaje iz drugih izvora, a ne iz sopstvenih izvora - funkcionisanjem internih kontrola, kojim bi se na vrijeme utvrdile i otklonile nepravilnosti i spriječilo nezakonito ostvarivanje prava, koja bi za Federalni zavod predstavljala trošak, a koja nemaju osnova za nastanak.

Smatramo da je menadžment trebao prepoznati rizik u ovom trošku i uspostaviti efikasnu kontrolu kako bi dovoljno vladao ovim rizikom. Menadžmentu su poznati uslovi ostvarivanja prava na penziju od 1992. godine pa nadalje, kao što su: egzistiranje tri nosioca osiguranja na području Bosne i Hercegovine (prije 1992. godine na ovom području je egzistirao jedan Fond), izvorni podaci iz baze podataka koji nisu bili poznati niti dostupni za dva nosioca osiguranja u FBiH, upućenost osiguranika da sami pribavljaju dokaze o stažu, neažurni i nepotpuni podaci u matičnoj evidenciji, a u nedostatku podataka iz matične evidencije donosene su presude kojima se priznaje staž prije rata, nedonošenje Zakona o listi fizičke onesposobljenosti, nejasnoće u pogledu tumačenja određenih članova Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, kao i određene nepravilnosti i pojave duplih korisnika uživaoca penzije (u FBiH i drugim republikama bivše Jugoslavije), koje se otkrivaju i otklajaju potpisivanjem sporazuma sa republikama bivše Jugoslavije.

Zbog svega navedenog smatramo da je menadžment morao poduzimati mjere i pojačati kontrolu nad ostvarivanjem prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, pa se preporučuje menadžmentu da planira i pristupi reviziji donesenih rješenja od 1992. godine po Zakonu o penzijskom i invalidskom osiguranju i ostalim podzakonskim aktima, kako bi se utvrdio stvaran broj korisnika prava, a u vezi stih stvarni troškovi Federalnog zavoda za penzije u FBiH, a ujedno da se uspostavi kontrola nad ostvarivanjem prava u skladu sa zakonskim propisima. Nephodno je da Federalni zavod obezbijedi tačnu i ažurnu bazu podataka na osnovu koje se i ostvaruju prava. Prilikom obračuna srazmjernih penzija pojačati kontrolu i obezbijediti detaljnu provjeru podataka na osnovu kojih se ostvaruju prava.

Značajnost kod izvještavanja

Vlada FBiH je donijela u 2004. godini ponovo Uredbu o povoljnijim uslovima za sticanje prava na starosnu penziju vojnih osiguranika Vojske FBiH, u cilju racionalizacije i smanjenja brojnog stanja Vojske FBiH. U momentu revizije, u Federalnom zavodu se raspravljalo o donesenoj Uredbi kako bi se izvršile organizacione pripreme za njeno provođenje i tom prilikom je Federalni zavod procijenio da postoje određeni nedostaci i nepreciznosti u nekim njenim odredbama imajući u vidu da predstavnici Federalnog

zavoda nisu učestvovali u njenoj izradi, što će onemogućiti njenu pravilnu primjenu i zahtijevati njene izmjene i dopune. U razgovoru sa odgovornim osobama, Tim za reviziju nije mogao doći do saznanja o kojem broju penzionera je riječ kao i o iznosu sredstava neophodnih za pokriće obaveza po ovoj Uredbi.

Prije rješavanja prava po osnovu nove Uredbe neophodno je obezbjediti kontrolu uplate doprinosa za osiguranike koji stiču pravo na prijevremenu penziju po ovoj Uredbi, kao i siguran izvor sredstava za pokriće obaveza po ovom osnovu kako ovi troškovi u narednom periodu ne bi padali na teret Federalnog zavoda.

Tim za reviziju se uvjerio da ostvarivanje prava na starosnu penziju po prethodnoj Uredbi iz 2000. godine predstavlja područje visokog rizika pa zato predlaže da se znatno unaprijede mjere interne kontrole nad ostvarivanjem prava na penziju po novoj Uredbi. Propisati obavezno procedure njene realizacije, a takođe ostvariti saradnju sa Federalnim ministarstvom odbrane u dijelu obezbjeđenja pravovaljane dokumentacije kako bi se dosljedno primjenila Uredba na sve osobe koje će biti obuhvaćene ovom Uredbom.

4.4.3. Gotovina, kratkoročna potraživanja i razgraničenja

a) Gotovina

Poslovanje Federalnog zavoda se obavljalo preko transakcijskih računa otvorenih kod 7 (sedam) poslovnih banaka, a uplata javnih prihoda (doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje) se vršila na depozitne račune otvorene kod 4 (četiri) poslovne banke.

U toku revizije utvrđeno je da se na depozitnom računu otvorenom kod PBS banke nalazi saldo na dan 31.12.2003. godine u iznosu od 1,694.805,29 KM, što znači da ovaj iznos nije ispražnjen na kraju godine, a što smo ukazivali i u Izvještaju za 2002. godinu. Iako smo dobili odgovor odgovorne osobe da PBS banka nije u mogućnosti da u potpunosti isprazni depozitni račun na kraju godine, mi i dalje smatramo da ova poslovna banka treba da iznađe tehničko rješenje pražnjenja svih sredstava na kraju godine, odnosno svodenja stanja depozitnog računa na 0 (nulu), kao što rade i ostale banke kod kojih se vode depozitni računi Federalnog zavoda.

b) Kratkoročna potraživanja i razgraničenja

Revizijom je utvrđeno da ukupne kratkoročna potraživanja i razgraničenja sa stanjem na dan 31.12.2003. godine iznose 54,047.784 KM, čiju strukturu dajemo u slijedećem pregledu:

• potraživanja u zemlji za isporučenu robu	488.179 KM
• avansi za unaprijed plaćenu robu	930 KM
• potraživanja za sredstva vojnih osiguranika	52,984.889 KM
• potraživanja za akontacije za službeni put	470 KM
• potraživanja za kamatu	104.251 KM
• potraživanja za date pozajmice	300.000 KM
• sumnjiva i sporna potraživanja	110.330 KM
• potraživanja za preplaćene poreze	71.683 KM
• kratkoročna razgraničenja	97.383 KM

Najveću stavku u okviru potraživanja, u iznosu od 52,984.889 KM, predstavljaju interne potraživanja u okviru Federalnog zavoda po osnovu izdvajanja sredstava od doprinosa vojnih osiguranika na poseban podračun prema Zakonu o penzijskom i invalidskom osiguranju. Konstatovano je da je isti iznos iskazan i na obavezama Federalnog zavoda u okviru internih odnosa, što znači da su uvećana i potraživanja i obaveze u finansijskim izvještajima za ovaj iznos. Skrenuta je pažnja Federalnom zavodu i postignut je dogovor sa odgovornom osobom da se potraživanja i obaveze u okviru internih odnosa po osnovu izdvajanja sredstava od doprinosa vojnih osiguranika ne iskazuju u finansijskom izvještaju, ali da se da obrazloženja u Zabilješkama uz finansijski izvještaj.

Iznos potraživanja od 110.330 KM predstavlja sumnjiva i sporna potraživanja i odnosi se na potraživanja Instituta za ocjenu radne sposobnosti iz 2002. godine (kada Institut nije bio u sklopu Federalnog zavoda), od korisnika protiv kojih je pokrenut sudski postupak. Najveća potraživanja se odnose na potraživanja od Federalne uprave za pitanja boraca Sarajevo u iznosu od 40.848,50 KM i BIZ Travnik 43.220,00 KM.

Potraživanja u iznosu od 488.180 KM se uglavnom odnose na potraživanja po osnovu izvršenih ocjene radne sposobnosti se odnosi 415.080 KM od Ministarstava za rad i socijalnu politiku slijedećih kantona: Tuzlanskog, Unsko-sanskog, Bosansko-podrinjskog i Zeničko-Dobojskog kantona.

Vlada FBiH u ulozi Upravnog odbora Federalnog zavoda je odobrila pozajmicu Zavodu zdravstvenog osiguranja kantona Goražde u iznosu od 300.000 KM za izmirenje dospjelih obaveza. Ugovorom o davanju pozajmice regulisano je da se pozajmica vrati u dogovorenom roku. Do 31.12.2003. godine ova sredstva nisu vraćena Federalnom zavodu.

Potraživanja za preplaćeni porez se odnose na potraživanja po osnovu poreza na dobit koja je Institut za ocjenu radne sposobnosti imao u svojim poslovnim knjigama prije integrisanja u Federalni zavod kada je poslovao kao privredno preduzeće odnosno po Kontnom planu za privredna preduzeća. Imajući u vidu da je ovaj Institut sada u sklopu Federalnog zavoda koji posluje po Kontnom planu za proračunske korisnike gdje ne postoji kategorija poreza na dobit, zatvaranje ovih potraživanja treba riješiti u saradnji sa Poreznom upravom, kako bi se izvršio povrat preplaćenog poreza.

Preporučujemo da menadžment Federalnog zavoda zauzme stav po pitanju date pozajmice Zavodu zdravstvenog osiguranja kantona Goražde, u dogovoru sa Vladom FBiH i da se izvrši povrat sredstava po osnovu preplaćenog poreza na dobit Instituta za ocjenu radne sposobnosti.

4.4.4. Stalna sredstva

Na dan 31.12.2003. godine nabavna vrijednost stalnih sredstava Federalnog zavoda iznosi 69,015.225 KM, ispravka vrijednosti 14,147.091 KM i sadašnja vrijednost 54,868.134 KM.

U 2003. godini izvršen je otpis sredstava po Elaboratu za popis za 2002. godinu, s obzirom da Vlada u ulozi Upravnog odbora nije usvojila Godišnji obračun i Elaborat o popisu za 2002. godinu, već privremeni Upravni odbor koji je imenovan 05.06.2003. godine.

Utvrđeno je da su komisije za popis sredstava za 2003. godinu, a koje je formirao privremeni Upravni odbor izvršile naturalni popis, bez finansijskih pokazatelja. Centralna popisna komisija je sačinila Elaborat o popisu koji je usvojio privremeni Upravni odbor Federalnog zavoda.

Revizijom Federalnog zavoda za 2003. godinu utvrđeno je da je došlo do povećanja imovine preuzimanjem imovine Instituta za ocjenu radne sposobnosti u Federalni zavod i kupovinom stalnih sredstava u Federalnom zavodu. Ukupna nabavna vrijednost preuzete imovine Instituta za ocjenu radne sposobnosti iznosi 2,081.599 KM, ispravka vrijednosti iznosi 549.849 KM i sadašnja (knjigovodstvena) vrijednost iznosi 1,531.770 KM.

U 2003. godini izvršena je nabavka stalnih sredstava u iznosu od 227.990 KM, koja se odnosi na nabavku građevina u iznosu od 16.921 KM i nabavku opreme u iznosu od 211.069 KM.

Nabavka građevina predstavlja investiciono ulaganje u adaptaciju poslovnog prostora u ispostavi Ljubuški, za koju je provedena procedura u skladu sa Uredbom o nabavci roba, uslugama i ustupanju radova, dok za nabavku opreme nije provedena procedura prikupljanja ponuda i izbora najpovoljnijeg dobavljača sukladno Uredbi.

Nabavka stalnih sredstava se obavljala na osnovu odobrenja privremenog direktora Federalnog zavoda, sukladno ovlaštenju Upravnog odbora Federalnog zavoda, kojim se daje odobrenje privremenom direktoru da može vršiti nabavke do iznosa od 10.000 KM. **Konstatiramo da za kupovinu stalnih sredstava nisu donesene odluke o nabavci stalnih sredstava, niti je ispoštovana Uredba o nabavci roba, uslugama i ustupanju radova, pa preporučujemo menadžmentu da se nabavka stalnih sredstava vrši odabirom najpovoljnijih dobavljača u skladu sa Uredbom o nabavci roba, uslugama i ustupanju radova.**

Uvidom u dokumentaciju utvrđeno je da je u okviru sredstava u pripremi, sadržan iznos od 134.130 KM, koji se odnosi na kupovinu poslovnog prostora u Orašju. Federalni zavod, kao kupac, je zaključio kupoprodajni ugovor, dana 07.10.2003. godine (Ug br. FZ-1-1359/2003) sa Vladom Posavskog kantona (kao prodavca) o kupovini poslovnog prostora u Orašju u sklopu poslovne zgrade Ministarstva unutrašnjih poslova Posavskog kantona. Prije potpisivanja kupoprodajnog ugovora, Vlada Posavskog kantona je dostavila ponudu za prodaju poslovnog prostora Federalnom zavodu u cilju smještaja kantonalne administrativne službe Federalnog zavoda, a po prethodno ostvarenim kontaktima sa Vladom kantona u vezi formiranja kantonalnih administrativnih službi Federalnog zavoda tamo gdje do sada nisu postojale u skladu sa Zakonom o organizaciji mirovinskog i invalidskog osiguranja. Nakon razmatranja dostavljene ponude Upravni odbor Federalnog zavoda je donio Zaključak broj UO-43/2003 od 15.09.2003. godine, kojim se daje suglasnost kao i opunomoćenje privremenom direktoru Federalnog zavoda da potpiše predugovor za kupovinu poslovnog prostora u Orašju za potrebe Federalnog zavoda. Ukupna površina poslovnog prostora iznosi 178,84 m² (750 KM po m²) i obuhvata osam ureda.

Iako postoje potrebe Federalnog zavoda za obezbjeđenjem poslovnog prostora u ovom kantonu prema novoj organizaciji, smatramo da je prethodno trebalo raspisati Tender za nabavku poslovnog prostora u skladu sa Uredbom o postupku nabavke roba, uslugama i ustupanju radova, što ukazuje na nedovoljno funkcionisanje sistema interne kontrole za koju je odgovoran menadžment Federalnog zavoda.

Pitanje rješavanja statusa Doma penzionera u Mostaru-Hotel «ERO» još uvijek nije riješeno, jer nije okončan sudski postupak, a do realizacije vansudske nagodbe nije došlo u 2003. godini.

Na osnovu Zaključka Upravnog odbora Federalnog zavoda u 2003. godini, izvršena je procjena imovine Federalnog zavoda i sačinjen je Izvještaj o procjeni i povratu imovine koji je dostavljen Vladi FBiH na razmatranje. Velike aktivnosti u 2003. godini su posvećene povratu i zaštiti imovine Federalnog zavoda.

4.4.5. Kratkoročne obaveze i razgraničenja

Tim za reviziju je izvršio uvid u knjigovodstvenu dokumentaciju neizmirenih obaveza na dan 31.12.2003. godine. Uvidom u prezentiranu dokumentaciju, konstatovano je da iskazane obaveze u finansijskim izvještaju na dan 31.12.2003. godine iznose 193,721.497 KM. Struktura obaveza i razgraničenja je slijedeća:

- obaveze prema dobavljačima iz 2003. godine	1,459.847 KM
- obaveze za porez iz 2003. godine	6.595 KM
- obaveze prema fizičkim osobama	3.035 KM
- obaveze po sredstvima privatizacije iz 2003. godine	4,457.013 KM
- obaveze po kreditu iz 1999. godine	3,408.713 KM
- obaveze prema zaposlenim iz 2003. godine	2,078.390 KM
- obaveze za zdravstveno osiguranje penzionera za period 1996. – 2001. godina	420.733 KM
- obaveze za neispl.penzije za period X-XII/2000.g (DF PIO BiH)	126,359.993 KM
- obaveze za neisplaćene penzije za XII/2003. g.	1,226.676 KM
- obaveze za proviziju po osnovu neisplaćenih penzija iz 2000.g.	1,299.893 KM
- obaveze za naknade za isplaćene penzije	5.892 KM
- finansijski i obračunski odnosi	52,984.888 KM
- kratkoročna razgraničenja	7.103 KM
- ostale obaveze	2.726 KM

U 2003. godini izvršen je otpis obračunatih obaveza po osnovu zdravstvenog osiguranja penzionera za period 1996. – 2001. godina u iznosu od 224,329.701 KM. Ove obaveze su obračunate primjenom stope doprinosa od 14,942% na neto penzijska primanja, koja se kod stvaranja obaveza primjenjivala na osnovu dopisa Federalnog ministarstva finansija broj 02-sl-149/99 od 03.09.1999. godine upućenog bivšem Zavodu za platni promet, koji je primao naloge za uplatu doprinosa, što znači bez zakonski provedene procedure uređene članom 85. Zakona o zdravstvenom osiguranju. Primjena ove stope je dovela do nerealnog iskazivanja obaveza u navedenom periodu.

Shodno tome, Vlada FBiH je podržala prijedlog Federalnog ministarstva zdravstva i Federalnog ministarstva rada i socijalne politike i donijela Zaključak br.487/2003 od 25.09.2003. godine, da se međusobne obaveze i potraživanja Federalnog zavoda za mirovinsko/penzijsko i invalidsko osiguranje i Zavoda zdravstvenog osiguranja zaključno sa 31.08.2003. godine otpišu i da ubuduće Federalni zavod mirovinskog/penzijskog i invalidskog osiguranja plaća doprinose za zdravstveno osiguranje penzionera redovno, uz isplatu penzija, po stopi od 1,2% od mirovina. Doprinos za zdravstveno osiguranje se obračunava i uplaćuju kao akontacija, dok se ne provede zakonski postupak usvajanja stope za zdravstveno osiguranje penzionera. U ostatku neotpisanih obaveza od 420.733 KM sadržana je pozajmica data Zavodu zdravstvenog osiguranja Bosansko podrinjskog kantona u iznosu od 300.000 KM koja nije vraćena i obaveze za zdravstveno osiguranje penzionera u iznosu od 120.733 KM, koje su izmirene u 2004. godini.

U ukupno iskazanim obavezama za 2003. godinu sadržan je iznos od 52.984.888,50 KM, koji u stvari predstavlja samo obavezu u smislu izdvajanja sredstava na podračun za vojne osiguranike i istovremeno potraživanje u okviru finansijskih obračunskih odnosa za ove namjene (obrazloženje dato u poglavlju potraživanja).

Obaveze po kreditu u iznosu od 3.408.713 KM predstavljaju neizmirene obaveze iz 1999. godine prema firmi "TUH INVEST" a na ime kratkoročnog kredita datog Federalnom zavodu uz hipoteku na nekretninu Federalnog zavoda. Pred općinskim sudom u Mostaru vodi se sudski spor u vezi datog kredita, odnosno hipoteke na nekretninu Federalnog zavoda (hotel "ERO"). Sredstva kratkoročnog kredita nalaze se blokirana kod Hercegovačke banke.

Obaveze po osnovu privatizacije u iznosu od 4.457.014 KM predstavljaju sredstva privatizacije koja su trebala biti izdvojena na poseban ESCROW račun. Utvrđeno je da se ova sredstva u 2003. godini nisu trošila na konsolidaciju Federalnog zavoda za koju su i namjenjena, a istovremeno nisu ni prebačena na ESCROW račun, što je bila obaveza Federalnog zavoda.

Preporučuje se menadžmentu Federalnog zavoda da pokrene inicijativu zakonskog donošenja stope doprinosa za zdravstveno osiguranje penzionera, a takođe izvrši prenos sredstava privatizacije na ESCROW račun privatizacije.

4.4.6. Izvori sredstava

Uvidom u dokumentaciju utvrđeno je da je Federalni zavod iskazao neraspoređeni višak rashoda nad prihodima u iznosu od 79,194.324 KM. Do znatnog smanjenja viška rashoda nad prihodima u 2003. godini u odnosu na 2002. godinu kada je iznosio 328,196.558 KM, došlo je zbog otpisa obaveza po osnovu doprinosa za zdravstveno osiguranje penzionera za period 1996. – 2002. godinu u iznosu od 224,044.057 KM po Zaključku Vlade FBiH. Za 2003. godinu Federalni zavod je ostvario višak prihoda nad rashodima u iznosu od 24,958.177 KM.

4.4.7. Vanbilansna evidencija

Na vanbilansnoj evidenciji nalazi se iskazan ukupan iznos od 42,140.961 KM, koji se odnosi na slijedeće stavke:

• Dom penzionera Sarajevo	8.170.664 KM
• Dom penzionera Zenica	8,477.000 KM
• Poslovni prostor «Enver Šiljak» u Tuzli	1,083.548 KM
• Sredstva društvenog standarda-klubovi penzionera	10,231.450 KM
• Klubovi penzionera u Republici Srpskoj	4,594.120 KM
• Poslovni prostor u Republici Srpskoj	6.812.160 KM
• Oprema u Republici Srpskoj	2,772.020 KM

Prema Izvješću komisije za popis, Domovi penzionera u Sarajevu i Zenici nisu u funkciji, pa se vode na vanbilansnoj evidenciji. Za Domove penzionera, koje koriste nenamjenski drugi subjekti poduzete su aktivnosti u cilju povrata i zaštite imovine.

Klubovi penzionera, poslovni prostor i oprema koji se nalaze na prostorima koje pokriva Javni fond Republike Srpske, predstavljaju sredstva koja su do rata pripadala Samoupravnoj interesnoj zajednici

penzijskog i invalidskog osiguranja Bosne i Hercegovine. Federalni zavod nije vodio aktivnosti sa predstavnicima Javnog fonda Republike Srpske u vezi imovine koja se nalazi u Republici Srpskoj.

Poslovni prostor «Enver Šiljak» u Tuzli predstavlja predratnu investiciju u toku za adaptaciju, za koji nisu regulisani imovinsko-pravni odnosi vlasništva, pa je sa objekata u izgradnji preknjižen na vanbilansnu evidenciju, dok se ne riješi imovinsko-pravni status ovog objekta.

4.5. IT sistem u Federalnom zavodu

Način rada IT sistema u Federalnom zavodu u 2003. godini podrazumjeva da i dalje postoje dvije baze podataka (baze podataka bivših nosioca osiguranja), gdje se vrši obrada podataka po osnovu ostvarivanja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, s tim što je računski centar u Mostaru u sastavu Federalnog zavoda, dok računski centar u Sarajevu («ERC ZIPO») nije u sastavu Federalnog zavoda već posluje samostalno kao d.o.o. i za svoje usluge naplaćuje proviziju od Federalnog zavoda.

Poteškoće zbog ovakvog načina funkcionisanja IT sistema, koji ne predstavlja jedinstven IT sistem, su i dalje prisutne, samim tim što «ERC ZIPO» nije u sastavu Federalnog zavoda, čiji se podaci obrađuju u ovom računskom centru. Problem dostupnosti podataka Federalnom zavodu u cijelosti, je i dalje prisutan što utiče na efikasnost u provođenju sistema interne kontrole koja zauzima izuzetno važno mjesto u ovom segmentu. Tim za reviziju je već ukazivao na ovaj problem kao i na potrebu hitnog rješavanja problema obezbjeđenja jedinstvene baze podataka, kao i dostupnosti podacima oba nosioca osiguranja, što znači jedinstven IT sistem unutar Federalnog zavoda. Sa stanovišta interne kontrole ovi poslovi su okarakterizirani visoko rizičnim, pa je kontinuirana provjera ulaznih i izlaznih informacija neophodna i zahtijeva hitno rješavanje ovog problema. Menadžment Federalnog zavoda je animirao sve kompetentne institucije (Vladu FBiH, Resorno ministarstvo i druge strukture na Federalnom nivou), na iznalaženju mogućnosti uspostavljanja IT sistema u okviru Federalnog zavoda. Vlada FBiH je donijela Zaključak o potrebi rješenja ovog problema, ali isti nije riješen do kraja 2003. godine.

Elektronski računski centar zdravstva i penzijskog osiguranja d.o.o. Sarajevo («ERC ZIPO»), koji je u 100% državnom vlasništvu, je pokrenuo postupak privatizacije, ali je Vlada FBiH, zbog strateškog značaja poslova koji obavlja ovaj računski centar, donijela Odluku (V.broj: 388/2003 od 31.7.2003. godine) o izuzimanju iz privatizacije državnog kapitala «ERC ZIPO».

Smatramo da je za sporo rješavanje IT sistema odgovoran menadžment Federalnog zavoda, s obzirom da je Federalni zavod, kao pravni sljednik bivših nosioca osiguranja, jedan od osnivača ovog računskog centra, koji posjeduje i koristi imovinu Federalnog zavoda, a unos podataka obavljaju zaposleni ranijeg nosioca osiguranja (DF PIO BiH), pa ne vidimo razlog zbog čega se baza podataka ne može objediniti i biti u sastavu Federalnog zavoda, koja će biti dostupna kompetentnim osobama Federalnog zavoda, što je jedan od preduslova za tačno, ažurno i zakonito rješavanje ostavriavanje prava.

Shodno tome, menadžment Federalnog zavoda treba što hitnije formirati jedinstvenu bazu podataka, kako bi se otklonili svi rizici koji su proizlazili iz dvije baze podataka.

5. ZAKLJUČAK

Provedenom revizijom finansijskih izvještaja za 2003. godinu, utvrđeno je da Federalni zavod ne funkcioniše u skladu sa Zakonom o organizaciji penzijskog i invalidskog osiguranja, u suštini i dalje postoje dva nosioca osiguranja koji posluju pod jednim nazivom sa dvije baze podataka koje su međusobno nedostupne.

Federalnim zavodom je upravljao privremeni Upravni odbor, a rukovodio privremeni direktor i zamjenik privremenog direktora, koji nisu poduzimali adekvatne mjere na uspostavi Federalnog zavoda u skladu sa Zakonom o organizaciji penzijskog i invalidskog osiguranja kao i uspostavi internih kontrola kako bi se zaštitila imovina Federalnog zavoda.

Smatramo da menadžment treba poduzeti intenzivne mjere koje će dovesti do jedinstvene organizacije Federalnog zavoda u skladu sa Zakonom o organizaciji penzijskog i invalidskog osiguranja, a što podrazumjeva i donošenje jedinstvenih opštih akata i uspostavu jedinstvenog IT sistema unutar Federalnog zavoda.

Menadžment treba značajno ojačati interne kontrole unutar Federalnog zavoda a posebno internu kontrolu nad radom filijala i podružnica u ostvarivanju prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, a za ostvarena prava na penziju od 1992. godine planirati i provesti reviziju rješenja, kako bi se utvrdio stvaran broj korisnika penzija i staran iznos izdataka po ovom osnovu.

Isto tako menadžment treba voditi aktivnosti sa Vladom FBiH kako bi se donio Program finansijske konsolidacije Federalnog zavoda koji podrazumijeva i obezbjeđenje sredstava za isplate penzija iz 2000. godine.

Komentar

Ured za reviziju budžeta/proračuna FBiH je dostavio Federalnom zavodu za mirovinsko/penzijsko i invalidsko osiguranje Izvještaj o izvršenoj reviziji finansijskih izvještaja za 2003. godinu. U ostavljenom roku, lično mišljenje na Izvještaj je dostavio privremeni zamjenik direktora Federalnog zavoda, koji je ovu funkciju obavljao u 2003. godini. Ured za reviziju budžeta/proračuna FBiH ne može prihvatiti dostavljeno mišljenje kao zvanično očitovanje Federalnog zavoda na Izvještaj o izvršenoj reviziji za 2003. godinu, pa imajući u vidu da se Federalni zavod nije očitovao u ostavljenom roku, ovaj Izvještaj predstavlja konačan Izvještaj o izvršenoj reviziji finansijskih izvještaja Federalnog zavoda za mirovinsko/penzijsko i invalidsko osiguranje za 2003. godinu.

REVIZIJSKI TIM:

Anica Pudar,dipl.oec

Dunja Logo, dipl. oec